

College voor Toetsen en Examens

Een wijziging in Bijlage 2 Voorwaarden lijst gelezen werken (blz. 10)

NEDERLANDSE TAAL VMBO

VAKINFORMATIE STAATSEXAMEN 2020

Versie: 2 april 2019

De vakinformatie is vastgesteld door het College voor Toetsen en Examens (CvTE). Het CvTE is verantwoordelijk voor de afname van de staatsexamens voortgezet onderwijs en draagt zorg voor de kwaliteit en het niveau van de examens.

De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is belast met de praktische uitvoering en organisatie van de staatsexamens. Met vragen over deze vakinformatie kun je contact opnemen met de afdeling Examendiensten van DUO: (050) 599 89 33 of staatsexamens@duo.nl.

Inhoud

1	Algemene opmerkingen	4
2	Examenprogramma	4
3	Centraal examen	5
4	College-examen	5
	4.1 Mondeling examen	5
5	Berekening eindcijfer	5
	Bijlage 1 Beschrijving examenstof mondeling examen	6
	Bijlage 2 Voorwaarden lijst gelezen werken	10
	Bijlage 3 Voorblad	12
	Bijlage 4 Keuzelijst aanbevolen boeken	13

1 Algemene opmerkingen

- Een staatsexamen bestaat voor de meeste vakken uit een centraal examen en een college-examen. Het centraal examen is identiek aan het centraal examen voor de reguliere scholen.
- Het staatsexamen Nederlandse taal vmbo TL-GL heeft twee onderdelen: een centraal examen (hoofdstuk 3) en een mondeling¹ examen (hoofdstuk 4).
- Je moet de lijst gelezen werken op papier, in tweevoud, vóór 1 april 2020 opsturen. Zie bijlagen 2, 3 en 4.
- Een deel van het mondeling examen gaat over literatuur.
- Je kunt je voorbereiden met behulp van een lesmethode.
- Oefenmateriaal staat op de site van DUO onder 'Oefenen'.
- Bekijk goed het document 'Hulpmiddelen per examenonderdeel' op de site van DUO. Je moet de hulpmiddelen zelf naar het examen meenemen.

2 Examenprogramma

In [bijlage 1](#) staat een beschrijving van de examenstof voor het mondeling examen.

In onderstaande tabel geven de kruisjes (x) aan in welk examenonderdeel de vaardigheden en kennis getoetst worden.

Nederlandse taal TL-GL		centraal examen	mondeling examen
NE/K/2	Basisvaardigheden		X
NE/K/3	Leervaardigheden in het vak Nederlands	X	X
NE/K/4	Luister- en kijkvaardigheid		X
NE/K/5	Spreek- en gespreksvaardigheid		X
NE/K/6	Leesvaardigheid	X	X
NE/K/7	Schrijfvaardigheid	X	
NE/K/8	Fictie		X
NE/V/1	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie		X
NE/V/3	Vaardigheden in samenhang		X

Zie voor beschrijving eindtermen op de website examenblad.nl, jaarring 2020, vmbo TL-GL, Syllabus 2020 Nederlands, vmbo, Specificatie van de globale eindtermen voor het centraal examen.

¹ Op de site van DUO staan informatiefilms over het mondeling examen: <https://duo.nl/particulier/staatsexamen-vo/index.jsp>

3 Centraal examen

Het centraal examen bestaat uit een schriftelijk examen en heeft betrekking op de aangegeven exameneenheden (zie: [Examenprogramma](#)).

Het centraal examen Nederlandse taal vmbo tl/gi bestaat uit de volgende onderdelen:

- teksten met tekstbegripvragen
- een samenvattingsopdracht
- een advertentie met vragen naar beeld en opmaak
- één schrijfopdracht

opdracht	leesvaardigheid en schrijfvaardigheid
tijdsduur	120 minuten
cijfer	A

4 College-examen

4.1 Mondeling examen

Het mondeling college-examen betreft toetsing basisvaardigheden, mondelinge taalvaardigheid en literatuur (zie: [Examenprogramma](#) en [bijlage 1](#)).

	voor aanvang van het mondeling examen	mondeling examen		
opdracht	bestudering van casus in voorbereidingslokaal	gesprek naar aanleiding van de casus	verslag uitbrengen van en reageren op voorbereide casus en gelezen fictie van de ingeleverde lijst.	bespreking lijst leesboeken (bijlage 2)
tijdsduur	20 minuten	ca. 8 minuten	ca. 8 minuten	ca. 9 minuten
		totaal 25 minuten		
deelcijfer		a	b	c

5 Berekening eindcijfer

examenonderdeel	weging	cijfer per onderdeel (afgerond op één decimaal)	eindcijfer (afgerond op een geheel cijfer)
centraal examen	1	A	(0,5A+0,5B)
mondeling examen:		B	
deelcijfer a	0,3		
deelcijfer b	0,4		
deelcijfer c	0,3		

Bijlage 1 Beschrijving examenstof mondeling examen

Vaardigheden die worden getoetst:

Bij het mondeling examen wordt aandacht besteed aan:

- basisvaardigheden luister-, lees- en kijkvaardigheid,
- mondelinge taalvaardigheid (spreek- en gespreksvaardigheid),
- kennis van de leesboeken,
- verslag uitbrengen van en reageren op bestudeerde en bekeken leesboeken.

Basisvaardigheden

Je kunt basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven, verwerken en presenteren.

Luister- en kijkvaardigheid, leesvaardigheid

1 Onderwerpen van de teksten

Bij de tekstkeuze is rekening gehouden met de variatie in culturele achtergrond van de kandidaten.

2 Tekstsoorten

Je kunt luisteren en kijken naar teksten zoals:

- uitleg en instructies,
- voordrachten of toespraken,
- (nieuws)berichten, documentaires, reclameboodschappen en discussieprogramma's, films en televisieseries.

3 Je kunt:

- luister- en kijkstrategieën hanteren:
 - globaal luisteren / kijken,
 - zoekend luisteren / kijken,
 - intensief luisteren / kijken.
- compenserende strategieën kiezen en hanteren wanneer je eigen taalkennis tekortschiet:
 - informatie afleiden uit de context,
 - vragen naar betekenis.
- het doel van de makers van een programma aangeven:
 - informatie geven,
 - overtuigen,
 - een mening geven,
 - tot handelen aanzetten,
 - amuseren,
 - gevoelens oproepen / uitdrukken.
- de belangrijkste elementen van een programma weergeven:
 - hoofdonderwerp,
 - hoofdgedachte,
 - relatie tussen tekst en beeld.

Bij de relatie tussen tekst en beeld gaat het om het herkennen, analyseren en interpreteren van elementen van een programma, waaronder gesproken tekst, geschreven tekst, overige geluidselementen (zoals intonatie, achtergrondgeluid, muziek), overige beeldelementen (zoals mimiek, gebaren, rekwisieten).

- uit een programma de betekenis afleiden van een voor de strekking van het programma belangrijke uitspraak.
- een oordeel geven over een programma en dit toelichten op grond van aanwijsbare tekst-, beeld- en geluidsgegevens.
- een instructie uitvoeren.

Leesvaardigheid, spreek- en gespreksvaardigheid

Je kunt:

- strategieën hanteren ten behoeve van de spreek- of gesprekssituatie:
 - je voorbereiden,
 - informatie verwerven,
 - informatie verwerken,
 - informatie verstrekken,
 - reflecteren op de eigen deelname.
- compenserende strategieën kiezen en hanteren wanneer je eigen taalkennis tekortschiet:
 - omschrijvingen gebruiken,
 - parafraseringen gebruiken,
 - non-verbale middelen benutten.
- het spreek-/luisterdoel in de situatie tot uitdrukking brengen:
 - informatie geven,
 - informatie vragen,
 - overtuigen,
 - een mening geven,
 - tot handelen aanzetten.
- het spreek-/luisterdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten publiek
 - woordkeus,
 - intonatie,
 - tempo,
 - articulatie,
 - houding,
 - publiek,
 - directe omgeving,
 - instanties,
 - gesprekspartners met een hogere status.
- het spreekdoel van anderen herkennen en de reacties van anderen inschatten.
- het verschijnsel van in Nederland voorkomende taalvarianten herkennen en er in spreek- en gesprekssituaties op inspelen:
 - dialecten,
 - groepstalen,
 - talen van allochtone en andere minderheden,
 - Nederlands als standaardtaal.

Het betreft bij deze eindtermen spreek- en gesprekssituaties:

- wanneer er sprake is van een monoloog met vragen en/of discussie erna voor een bekend publiek:
 - een persoonlijke belevenis navertellen,
 - een situatie beschrijven,
 - een uitleg geven,
 - een mening geven,
 - een boek of film bespreken,
 - verslag uitbrengen.
- wanneer er sprake is van een dialoog:
 - informatie vragen aan instanties, ook telefonisch,
 - een vraaggesprek houden met een bekende of onbekende.
- wanneer er sprake is van een polyloog:
 - deelnemen aan een groeps-, kring- of klassengesprek.

Fictie

Je kunt:

- verschillende soorten fictiewerken herkennen;
- het denken en handelen van de personages in het fictiewerk beschrijven;
- de in het fictiewerk beschreven situatie onder woorden brengen;
- de relatie tussen het fictiewerk en de werkelijkheid toelichten;
- een persoonlijke reactie geven op een fictiewerk en deze toelichten met voorbeelden uit het werk;
- kenmerken van fictie in een fictiewerk herkennen met betrekking tot tijd, ruimte, opbouw en thema;
- relevante achtergrondinformatie verzamelen en selecteren;
- compenserende strategieën gebruiken wanneer je eigen taalkennis tekortschiet:
 - informatie afleiden uit de context;
 - vragen naar betekenis;
 - woordenboek gebruiken;
- een literatuurlijst samenstellen, waarin je verslag uitbrengt van en reageert op gelezen/bekeken fictiewerken.

Het betreft bij deze eindtermen fictiewerken als:

- kort verhaal,
- (jeugd)roman,
- film,
- toneelstuk,
- dagboek,
- cabaret.

non-fictie is nooit toegestaan

Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie

Je kunt:

- zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken in het kader van het profielwerkstuk.
- in de voorbereidingsfase:
 - onderwerp, doel en publiek van het profielwerkstuk bepalen;
 - relevante vragen formuleren, die hij/zij met het profielwerkstuk wil beantwoorden.
- in de uitvoeringsfase:
 - informatie verwerven uit schriftelijke, mondelinge en audiovisuele bronnen, mede met

- behulp van informatie- en communicatietechnologie;
- uit deze informatiebronnen relevante inhoudselementen kiezen en deze passend ordenen en verwoorden;
- strategieën hanteren, die op het bereiken van de benodigde lees-, schrijf- en luister/kijkdoelen zijn afgestemd.
- in de afsluitingsfase:
 - de bewerkte informatie presenteren op een doel- en publiekgerichte wijze.
- in de evaluatiefase:
 - reflecteren op het proces van het werken aan het profielwerkstuk en het product, het profielwerkstuk;
 - het belang aangeven van het gemaakte profielwerkstuk voor vervolgstudie, toekomstige beroepspraktijk of algemene vorming.

Schrijven op basis van documentatie

Je kunt:

- met de documentatie die je hebt verzameld in het kader van het profielwerkstuk, voor een te schrijven tekst:
 - onderwerp, doel, publiek en tekstsoort bepalen dan wel aflezen uit een verstrekte schrijfpdracht;
 - relevante inhoudselementen selecteren en deze passend ordenen en verwoorden;
 - strategieën hanteren, die op het bereiken van de benodigde lees- en schrijfdoelen zijn afgestemd;
 - de informatie presenteren op een doel- en publiekgerichte wijze en overeenkomstig de voor de tekstsoort geldende conventies.

Vaardigheden in samenhang

Je kunt de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.

Bijlage 2 Voorwaarden lijst gelezen werken

aantal werken	<ul style="list-style-type: none"> je moet minimaal acht boeken, van uiteenlopende aard, lezen voor de literatuurlijst.
taal	<ul style="list-style-type: none"> oorspronkelijk Nederlandstalig (maximaal twee vertalingen zijn toegestaan).
niveau	<ul style="list-style-type: none"> maximaal vier C-boeken de rest is 15+ / volwassenenliteratuur
geschikte sites voor het samenstellen van je leeslijst	<ul style="list-style-type: none"> lezenvoordelijst.nl www.jeugdbibliotheek.nl bibliotheek.nl/jeugd-en-jongeren; jongejury.nl voor aanbevolen leesboeken op de keuzelijst, zie bijlage 4 <p>Uitgeverij Eenvoudig Communiceren verzorgt boeken die geschikt zijn voor de wat minder vaardige lezers.</p> <p>Ook de "Jonge Lijsters" (leeftijd 13 t/m 16 jaar) worden aanbevolen.</p> <p>Informatie daarover bij: lijsters@noordhoff.nl</p>
variatie; verschillende soorten werken	<ul style="list-style-type: none"> de boeken moeten worden gespreid over verschillende auteurs; twee werken per auteur mag, maar is slechts eenmaal toegestaan. één van de gekozen boeken mag vervangen worden door een verfilming van of een toneelstuk gemaakt op basis van een Nederlands literair (jeugd)boek.
niet toegestaan	<ul style="list-style-type: none"> de leeslijst mag geen non-fictiewerken bevatten. gedichtenbundels (gedeeltelijke of volledige bundels) zijn niet toegestaan.
<p>In het gesprek kunnen vragen gesteld worden over genre, thema, plaats, ruimte, tijd, perspectief, onderwerp, opbouw, verhaallijn, personen, inhoud en eigen mening.</p>	

Op de lijst vermeld je per gelezen werk:

- de schrijver,
- de titel,
- het jaar van eerste publicatie,
- het aantal bladzijden.

Gebruik het [voorbeeld](#) voor het noteren van jouw gegevens.

De lijst moet je [opsturen](#).

Je dient een exemplaar van je lijst Gelezen boeken mee te nemen naar het mondeling examen.

OPSTUREN

De lijst met gelezen werken moet **op papier in tweevoud** vóór 1 april van het jaar waarin het examen wordt afgenomen, worden opgestuurd naar:

DUO staatsexamens vo
Postbus 30158
9700 LK Groningen

Als je na drie weken nog geen ontvangstbevestiging hebt ontvangen, moet je contact opnemen met Examendiensten. Als je geen lijst van gelezen werken hebt opgestuurd, ontvang je geen oproep voor het mondeling examen van dit vak.

Bovenstaande regeling geldt alleen voor reguliere staatsexamenkandidaten. Kandidaten uit het vso hoeven de lijst niet op te sturen.

Je mag, nadat je de lijst al hebt opgestuurd, één titel vervangen door een andere titel. Voorwaarde is wel, dat je de gewijzigde lijst op de dag van het examen uiterlijk om 9.30 uur **in drievoud** inlevert bij het secretariaat. Wie geen gewijzigde lijsten inlevert wordt geëxamineerd aan de hand van de lijst die hij vóór 1 april heeft ingestuurd.

Bijlage 3 Voorblad

Lijst gelezen boeken

Nederlandse taal

staatsexamen vmbo TL-GL

(inzenden vóór 1 april 2020)

Persoonsgegevens:

Voornaam en achternaam:

ED(Examen Dienst)-nummer:

Bijlage 4 Keuzelijst aanbevolen boeken

De boeken op deze lijst worden aanbevolen en zijn dus niet verplicht.

De inhoud van deze lijst is gebaseerd op de eisen zoals gesteld in referentiekader 2F.

VMBO – TL-GL: acht boeken

Lijst A: jeugdliteratuur

L. van Asseldonk	Zoeken naar de waarheid
E. Beerten	Allemaal willen we de hemel
E. v.d. Bogaart	De gele scooter
	Krassen
K. Boudou	Pizzamaffia
N. Boumaâza	Cyberlief
D. Bracke	Henna op je huid
	Als olifanten vechten
C. Cazemier	Te snel
	Familiegeheim
	en andere titels
F. Deen	Glazen hart
T. Dragt	De brief voor de koning
	De Zevensprong
B. van Ede	De mensenkenner
V. Farkas	Dik in mijn hoofd
P. Feller	Chatgevaar
E. de Groen	Waar is Hamid
	Tuig
E. Hartman	Oorlog zonder vrienden
T. Hoogstraten	Blind date
	Hot spot
	Loverboy
	en andere titels
S. de Jong	Bitterzoet
A. Kranendonk	Alles is weg
	Lynn 2.0
H. Mijnders	Kleur bekennen
M. Mosterd	Echte mannen eten geen kaas
M. Mous	Boy 7
	Nee!
	en andere titels
S. Oosterveen	Hoofdbrekens
V. Post	Bad boys for life!
D. van Ranst	Dun!
R. Schoenmans	Fataal
C. Slee	Lover of loser, your choice
	Hot or not, your choice!
	Brainwash
J. Terlouw	Koning van Katoren
	Oorlogswinter
E. v.d. Vendel	De dagen van de bluegrassliefde
D. Visser	Patchouli
S. Vogel	Het levenswerk van een talentloos meisje
H. Vreeswijk	Chatroom (en andere titels)
A. de Vries	Blauwe plekken

	Weg uit het verleden
	Belledonne kamer 16
	Medeplichtig
M. Wallis de Vries	Vals
	Waanzin
A. Woltz	Gips
	Honderd uur nacht

Lijst B: 15+ en volwassenenliteratuur

K. Abdolah	De reis van de lege flessen
	Spijkerschrift
C. Accord	De koningin van Paramaribo
R. Anker	Hajar en Daan
R. Appel	Loverboy
	Zinloos geweld
	en andere titels
	Hittegolf *
D. van Assenede	Floris en Fleur *
N. el Bezaz	De weg naar het noorden
A. van Dis	Nathan Sid
	De wandelaar
M. Bloem	Geen gewoon Indisch meisje
K. Boudou	Het schnitzelparadijs
B. Buch	De kleine blonde dood
R. Dorrestein	Zonder genade *
	De leesclub
L. Dijkzeul	De geur van regen *
	en andere titels
C. Friedman	Tralievader
	Twee koffers vol
R. Giphart	Phileine zegt sorry
K. Glastra van Loon	De passievrucht
H. Haasse	Oeroeg
M. 't Hart	De kroongetuige
M. Hoefnagel	Doe normaal (en andere titels) *
Kluun	Komt een vrouw bij de dokter
	Komt een vrouw bij de dokter *
H. Koch	Een zomerhuis met zwembad *
	Het diner *
	Red ons, Maria Montanelli
T. Krabbé	Het gouden ei
	Een tafel vol vlinders
Y. Kroonenberg	De familieblues *
T. de Loo	Het rookoffer
	De tweeling
V. v.d. Meer	Eilandgasten
	Take 7
M. Minco	Het bittere kruid
S. Noort	Terug naar de kust
J. Oberski	Kinderjaren
C. Rippen	De lifter *
	De beste *
T. Ross	De schuilkelder *
L. van Rijn	Last minute *

C. Slee	Fatale liefde *
S. v.d. Stap	Meisje met negen pruiken
C. den Tex	Verdwijning *
M. Uphof	Gemis
E. Verhoef	Alles te verliezen en andere titels
S. v.d. Vlugt	Op klaarlichte dag (en andere titels) Op klaarlichte dag *
De Waal/Baantjer	Een schot in de roos *
J. Wolkers	Zomerhitte
	Turks fruit
A. v.d. Zijl	Sonny boy

*De titels met ster zijn uitgegeven door Uitgeverij Eenvoudig Communiceren.
Het leesniveau van deze boeken is aangepast aan de wat minder vaardige lezers.
Het is kandidaten uiteraard ook toegestaan voor de oorspronkelijke versie te kiezen.

